

VANTAA

VARHAISKASVATUS- SUUNNITELMA

Koskikujan toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	3
2.1	Arvolähtökohdat.....	3
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	4
2.2.1	Kasvattajuus / miten työntekijänä suhtaudun lapsiin.....	4
2.2.2	Lapsikäsitys	4
3	Yhteistyö perheiden kanssa	5
4	Hyvinvointityö ja työ lasten parissa	5
4.1	Turvallisuus ja terveys	5
4.2	Kiusaamisen ehkäisyn ja siihen puuttumisen suunnitelma	6
4.3	Lasten päivän kulku.....	6
4.4	Lasten leikki.....	7
4.5	Kieli vuorovaikutuksen perustana	8
4.6	Sisältöalueet	8
4.6.1	Liikunta ja aistit.....	8
4.6.2	Matematiikka	10
4.6.3	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	10
4.6.4	Taide ja kulttuuri	11
5	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	13
5.1	Kasvun ja oppimisen tuki	13
5.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus.....	14
6	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	15
6.1	Esiopetuksen järjestäminen	15
6.2	Osapäivätoiminta	16
7	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	16
7.1	Muut yhteistyötahot	17
7.1.1	Lastensuojelu	17
7.1.2	Kasvatustyön ammattilaisia valmistavat oppilaitokset	17

1 Johdanto

Koskikujan päivähoitoyksikkö on perustettu 1971.

Tällä hetkellä päiväkodissa toimii kuusi ryhmää:

Kaksi alle 3-vuotiaiden kokopäiväryhmää, joissa toisessa on kahdeksan lasta ja toisessa 12. Henkilökuntamitoitus on yksi hoidosta ja kasvatuksesta vastaava työntekijä neljää lasta kohden.

Kaksi 3-5-vuotiaiden kokopäiväryhmää, joissa lasten laskennallinen määrä on 21, henkilökuntanaan 3 hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa työntekijää.

Yksi esiopetusikäisten lasten ruotsinkielinen kielikylpyryhmä, jossa lapsimäärä on 21 – 23, henkilökuntanaan kolme hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa työntekijää.

Lisäksi toimintayksikköön kuuluu 3-5-vuotiaiden lasten osapäiväryhmä, joka toimii Uomarinteen pikkukoulun alakerrassa, ryhmässä on paikkoja noin 16 lapselle, henkilökuntanaan kaksi hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa työntekijää.

Ryhmissä työskentelee myös tarveharkinnan ja mahdollisuuksien mukaan määräaikaista avustajia, harjoittelijoita, työvalmennettavia sekä opiskelijoita.

Vantaan Tilapalvelut Vantti OY huolehtii ateria- puhtaus- ja kiinteistöpalveluista. Keittiötyöntekijä valmistaa aamu- ja välipalat sekä osan erityisruokavalioista, lounasruoka tulee alueen suurkeittiöstä.

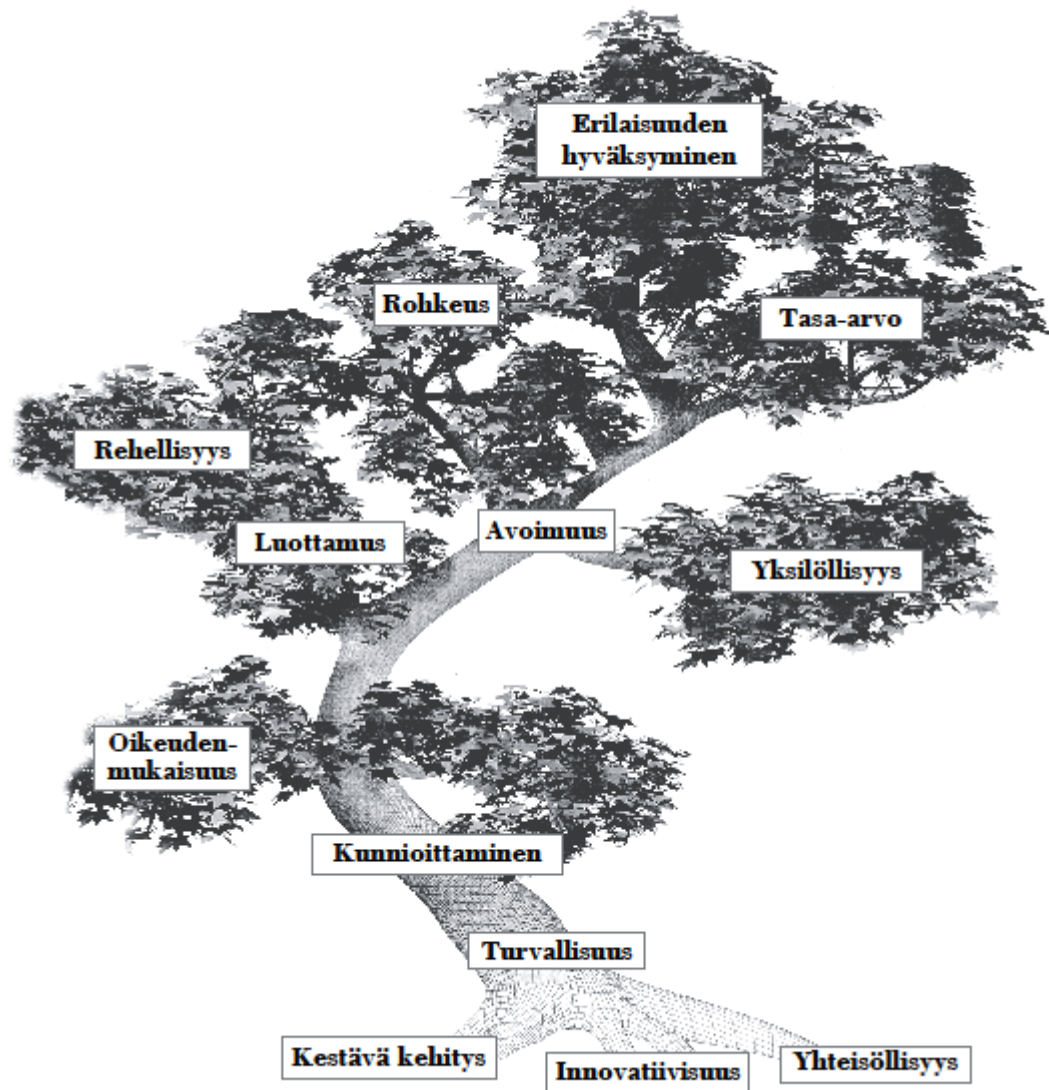
Päiväkoti perustettiin uudelle asuinalueelle. Ympäristö ja palvelut ovat muuttuneet paljon 40 vuoden aikana. Sijainti on edelleen keskeisellä paikalla hyvien liikenneyhteyksien lähellä, mutta nykyisin Myyrmäki tarjoaa läheisten ulkoilumaastojen ja puistojen lisäksi paljon lapsille sopivia lähipalveluja. Kävelymatkan päässä on kirjasto, taidemuseo, taidetalo Toteemi, konserttitalo Martinus, Arkki, urheilukentät, uimahalli liikuntasaleineen, jäähalli, jalkapallohalli, Uomarinteen ala-koulu, Kilterin yläkoulu, Vaskivuoren suurlukio, Myyrmäen kirkko, vanhusten hoivakoteja. Näistä jokainen voi olla joka vuosi tai jonakin vuonna, lasten käyntien kohteena.

Päiväkodin työtavat ovat nekin muuttuneet. Etenkin 1990-luvun puolivälistä alkaneet ryhmän jakamiskäytännöt ovat vakiintuneet ja nykyään jokainen ryhmä jakaantuu pienryhmiksi, joilla on oma vastuukasvattajansa. Vastuukasvattajan tehtävä on ottaa uusi perhe vastaan ja yhdessä vanhempien kanssa tutustuttaa lapsi päiväkotiin. Lisäksi vastuukasvattaja tutustuu syvällisesti lapseen ja seuraa, havainnoi sekä tukee lapsen kehitystä ja on tiiviissä yhteistyössä perheen kanssa.

Haluamme tarjota mahdollisimman monipuolista toimintaa, johon lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa tarpeidensa ja toiveidensa mukaan, joten tavoitteemme on lapsilähtöisyys ja sekä lasten että vanhempien mahdollisuus osallistua toimintaan ja sen suunnitteluun. Emme halua painottaa erityisesti mitään sisältöaluetta. Pidämme erittäin tärkeänä leikkiä, liikuntaa, päivittäistä ulkoilua, terveellistä ravintoa ja päivittäistä mahdollisuutta levätä. Ennen kaikkea vuorovaikutus sekä lasten välillä että lasten ja aikuisten välillä on meille tärkeää.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Toiminta-ajatus:

- Haluamme tarjota lapselle turvallisen kasvupaikan, jossa on avoin ja kunnioittava ilmapiiri.
- Sitoutumalla työhömmme, puhaltamalla yhteen hiileen ja tarjoamalla monipuolista toimintaa teemme työtä lapsen parhaaksi huolehtien lapsen itsetunnosta ja sekä yksilöllisestä että yhteisöllisestä kehitymisestä.
- Uskomme, että hyvä oppiminen on sellaista, että samalla kun oppii, on hauskaa.

Tämä on neljäs varhaiskasvatussuunnitelma, vasu, jonka olemme tehneet Koskikujan päiväkodissa.

Suunnitelma perustuu valtakunnallisiin perusteisiin (Stakes: Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet 2005, Opetushallitus: Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010, Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2012 ja Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan 2011).

Varhaiskasvatussuunnitelmiamme avulla olemme hakeneet yhteisiä hyviä käytäntöjä ja sopimuksia tavoitteista ja toimintatavoista, joita asetamme ja käytämme. Toivomme, että vanhemmat, muut yhteistyökumppanimme ja hallinto saavat konkreettista tietoa päiväkotimme toiminnasta ja sen perusteista.

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus / miten työntekijänä suhtaudun lapseen

2.2.1.1 Fyysisessä vuorovaikutuksessa

- pidän lasta sylissä aina, kun se on mahdollista
- olen hellä ja läheinen

2.2.1.2 Sosiaalisessa vuorovaikutuksessa

- olen aidosti kiinnostunut ja läsnä lapsen kanssa
- kuuntelen ja otan huomioon lapsen mielipiteet ja ajatukset
- vastaan lapsen kysymyksiin
- menen lapsen tasolle
- annan positiivista palautetta, kannustan ja kehuun kaikkia lapsia
- neuvon ja opastan
- puhun lapselle kauniisti ja kunnioittavasti
- ilmaisen asiat positiivisesti
- korjaan äänne- tai muut kielivirheet toistamalla ne oikein

2.2.1.3 Psyykkisessä vuorovaikutuksessa

- tutustun lapseen
- arvostan lasta
- olen turvallinen
- olen ystävällinen, kiireetön ja rauhallinen
- olen empaattinen (myötäelän)
- puutun riitatilanteisiin ja ohjaan sovintoon
- ohjaan lasta hoitamaan ja välttämään ongelmatilanteita
- olen tasapainoinen, käytös ei vaihtelee päivittäin
- asetan rajat suullisesti ja ohjaan "kädestä pitäen"
- havainnoin lasta ja toimin sen mukaan
- hyväksyn jokaisen lapsen yksilöllisyyden
- annan lapsille erilaisia tehtäviä taipumusten mukaan

2.2.2 Lapsikäsitys

Koskikujan päiväkodin kasvattajat haluavat toiminnallaan tukea lapsen mahdollisimman hyvää, tasapainoista, tasa-arvoista ja onnellista kehitystä uskoen lapsikäsitukseen, jonka olemme tiivistäneet näin:

"Jokainen lapsi on yksilöllinen oman polkunsu kulkija. Lapsi on aktiivinen osallistuja, joka haluaa olla mukana myös jo toiminnan suunnittelussa. Lapsi haluaa tehdä asioita, jotka ovat hänelle haasteellisia ja näin omalle kehitykselle suotuisia.

Iän ja kehitystason mukainen vastuunotto on lapsen kehitykselle sekä tärkeää että mieleistä. Lapsi suhtautuu uusiin asioihin positiivisesti ja uteliaasti, haluaa olla omatoiminen ja yrittää itse. Lapsi osaa arvioida omaa kehitystään ja toimintaansa. Tytöt ja pojat ovat tasa-arvoisia ja molemmilla sukupuolilla tulee olla mahdollisuus osallistua ja kokeilla kaikkia toimintoja ja leikkejä.”

3 Yhteistyö perheiden kanssa

HUOLEHDIMME, ETTÄ TOTEUTAMME EHDOTONTA VAITIOLOVELVOLLISUUTTA KAIKISSA LAPSEEN JA LAPSEN PERHEESEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA.

Työntekijänä:

Olen luottamuksellinen.

Keskustelen vanhempien kanssa vain heidän omasta lapsestaan.

Luon vanhemmille turvallisen ilmapiirin / tunteen heidän jättäessään lapsensa hoitoon.

Tervehdin kaikkia vanhempia.

Olen avoin ja rehellinen ja keskustelen vanhempien kanssa myös vaikeista asioista.

Olen helposti lähestyttävä, ystävällinen, myötäelävä ja asiallinen.

Olen kohtelias.

Kuuntelen / olen aidosti läsnä.

Arvostan vanhempien mielipiteitä.

Pidän vanhempia tasavertaisina kanssani.

Olen ennakkoluuloton.

Olen puolueeton.

Tuen vanhempia kasvatustehtävässä ammatinmukaisella asiantuntijuudella.

Kunnioitan ja hyväksyn vanhempien erilaisuutta.

Kerron lapsen päivästä ja annan positiivista palautetta.

Huolehdin vanhemmille tiedottamisesta.

Otan vastaan palautetta ja käsittelen sen palautteena.

Hallitsen tunteeni.

Mietin etukäteen missä, milloin ja miten kerron asioista.

Toiminnallamme tuemme vanhempien aitoa kohtaamista sekä henkilökunnan työssä jaksamista ja viihtyvyyttä.

4 Hyvinvointityö ja työ lasten parissa

4.1 Turvallisuus ja terveys

Kaikessa toiminnan suunnittelussa otetaan aina ensimmäisenä huomioon lasten turvallisuus ja terveys.

Huolehdimme lasten fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta kasvusta ja kehityksestä. Opetamme lapsia ottamaan vastuuta omasta turvallisuudestaan ja terveydestään ja ymmärtämään siihen vaikuttavia asioita.

4.2 Kiusaamisen ehkäisyn ja siihen puuttumisen suunnitelma

Kiusaamisen ehkäisy on osa eettistä kasvatusta, jonka tavoitteena on tukea lasta ymmärtämään hyvän ja pahan sekä oikean ja väärän välistä eroa ja opettaa häntä toimimaan väkivallattomasti.

Ymmärrämme kasvattajan käyttäytymisen merkityksen. Hänen tulee aina olla lapsen tukena, eikä oma käytös saa olla kiusaamista hyväksyvää tai lapsen fyysistä taikka psyykkistä koskemattomuutta uhkaavaa.

Kiinnitämme erityistä huomiota kiusaamisen ennaltaehkäisyyn. Havainnoimme yksittäisten lasten ja ryhmän vuorovaikutustaitoja ja asioita, jotka ryhmässä tuovat arvostusta ja mitä asioita tavoittelemme. Pidämme myös roolien tunnistamista tärkeänä. Lasten vuorovaikutustaitojen harjoittelu ja opettaminen sekä se, miten asioita selvitetään, on keskeinen osa sosiaalisten taitojen harjoittelussa.

Kiusaamistilanteessa tai tilanteessa, joka näyttää johtavan siihen, jokainen aikuinen on velvollinen puuttumaan asiaan heti ja selvittämään asian välittömästi sekä "kiusaajan" että "kiusatus" kanssa. Mielestämme on tärkeää, että molemmat osapuolet saavat "eväitä" vastaavia tilanteita varten.

Ystävyyssuhteiden syntyminen ja vaaliminen on lapsille tärkeää myös kiusaamisen ennaltaehkäisyn kannalta, ja siksi kasvattajan tulee tukea tätä kehitystä.

Opetamme lapsia kertomaan kasvattajalle, jos he tuntevat tulleen kiusatuksi, vaikka muuten kannustamme omatoimisuuteen asioiden selvittelyssä.

Oman ryhmän kasvattajien arvion mukaan asiaa käsitellään ryhmän lasten ja lasten vanhempien kanssa. On myös hyvä, että näitä asioita tuodaan tiimeistä muodostettuun edustukselliseen tiimiin, e-tiimiin, jossa päiväkodin johtajakin on mukana. Näin ylläpidämme ja tarkennamme yhteistä näkemystämme ja toimintatapaamme.

4.3 Lasten päivän kulku

Säännöllisellä, mutta joustavalla päivärytmillä on tärkeä merkitys lapsen hyvinvoinnille.

Aamulla päiväkotiin tullessaan lapsilla on mahdollisuus leikkiä, istuskella aikuisen sylissä tai ottaa itselleen mieleistä leikkiä.

Ennen ryhmään tuloa vanhemmat huolehtivat lasten käsien pesusta.

Aamupala tarjotaan noin kello 8.

Ohjatun toiminnan järjestämme pääsääntöisesti aamupäivisin vakituissa pienryhmissä vastuukasvattajan ohjauksessa siten, että aamupalan jälkeen osa lapsista ulkoilee ja osa jää sisälle. Noin klo 9.30 - 10.00 "vaihdetaan osia".

Lounasruoka syödään klo 11 - 12 välisenä aikana lasten iästä riippuen. Ateriaan kuuluu aina pääruoka, leipä ja ruokajuomana maito, paimä tai vesi. Allergioihin tai eettisiin valintoihin perustuva ruoka tarjotaan vanhempien kanssa tehdyn sopimuksen (ilmoitus erityisruokavaliosta tai ilmoitus uskontoon/ eettisiin syihin perustuvista ruokarajoituksista) mukaan.

Lounaan jälkeen kaikilla lapsilla on lepoaika, jolloin lapsille luetaan, kuunnellaan musiikkia ja annetaan mahdollisuus päiväuniin. Se milloin lapset nousevat riippuu siitä, nukkuvatko he vai eivät, mutta viimeistään klo 14 heitä aletaan herätellä. Aiemmin nousseet askartelevat tai leikkivät sen ajan kun toiset vielä nukkuvat.

Välipala tarjotaan klo 14 – 14.30, jonka jälkeen lapset lähtevät yleensä ulos. Ulkoilu kestää siihen asti, kun lapsi haetaan. Silloin toivomme, että kaikki lapset käyvät kättelemässä oman ryhmänsä aikuisen.

Koska ulkoilemme lähes joka säällä, on säänmukainen vaatetus tärkeää. Vaatteiden nimikointi auttaa sekä lapsia että aikuisia, voimme esimerkiksi laittaa kuivuneet vaatteet lasten lokeroihin valmiiksi uutta pukemista varten.

Pienryhmätoiminta

Päiväkodissämme toteutetaan pienryhmätoimintaa etenkin aamupäivätoiminnan ajan. Pienryhmien muodostamisessa on erilaisia kriteerejä kuten ikä, sukupuoli, ystävyys-suhteet.

Pienryhmät ovat pääsääntöisesti kiinteät, mutta joissakin toiminnoissa ryhmiä voidaan sekoittaa tai yhdistää. Näissä pienryhmissä kasvattaja oppii paremmin tuntemaan jokaisen lapsen, hänen tapansa ja tarpeensa sekä kohtaamaan lapsen lapselle luontaisella tavalla. Jokainen lapsi tulee kuulluksi ja hänen tarpeisiinsa pystytään vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Lapsen ja kasvattajan välisen suhteen tiiviys ja luottamus auttavat lasta avautumaan ja vapautumaan. Tunteiden tunnistaminen ja nimeäminen ovat tärkeitä ja pikku hiljaa lapset oppivat kasvattajan tuella käsittelemään niitä sanallisesti.

Pienryhmissä lasten ideat ja pitkäkestoinen leikki mahdollistuvat paremmin. Lapsilla on myös mahdollisuus omaan rauhaan. Pienryhmissä toimiminen luo kiireetöntä tunnelmaa. Lapsilla on parempi mahdollisuus harjoitella omatoimisuutta päivittäisissä tilanteissa esimerkiksi pukeminen ja wc-käynnit.

4.4 Lasten leikki

Leikki on lapsille ominaista ja mieleistä toimintaa. Leikkiessään lapset oppivat kaikkia elämässä tärkeitä asioita kuten sosiaalisia taitoja, ilmaisua, vuorovaikutusta, empatiaa, itsehillintää, luovuutta, tunteiden ilmaisua ja hallintaa sekä liikuntaa. Leikkiessään lapsi kokee voimakkaasti vaikuttamisen mahdollisuuden ja osallisuuden. Siksi varaamme lapsille leikkiin riittävästi aikaa, tilaa ja välineitä. Jaamme päiväkodin pienryhmätilat ja välineet viikoittain ryhmien kesken.

Havainnoimme leikkitilanteita, olemme valmiina auttamaan lapsia leikeissä eteenpäin ja osallistumme leikkeihin. Huolehdimme siitä, että jokaisella lapsella on merkityksellinen rooli leikissä. Sallimme ja kannustamme lapsia monenlaisiin leikkeihin ja rakennamme yhdessä lasten kanssa ympäristöä sellaiseksi, että se houkuttelee leikkimään. Sekä pihalla että sisällä leikkiminen on tärkeää. Lisäksi luonnossa, lähimetsässä, toimiminen ja leikkiminen ovat lapsen kehitykselle tärkeitä ja merkityksellisiä kokemuksia.

Myös esiopetusikäisellä lapsella tulee olla mahdollisuus leikkiin jokaisena esiopetuspäivänä. Hassuttelu ja leikkimielisyys kasvattajien ja lasten välillä on meille tärkeää.

4.5 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Kielen ja vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehityksessä on suuri. Lapsi oppii hahmottamaan ympäristöään, tunnistamaan tunteitaan. Sosiaalisuus ja vuorovaikutustaidot kehittyvät ja lapsen tunne-elämä, luovuus ja itsetunto vahvistuvat.

Lapsen kielelliset valmiudet ja vuorovaikutustaidot kehittyvät läheisissä ja turvallisissa ihmissuhteissa spontaanisti ja tiedostamatta, jolloin lapselle on luonnollista ilmaista itseään.

On tärkeää, että kasvattaja on kaikissa päivän tilanteissa valmis kielelliseen vuorovaikutukseen, kuuntelemaan ja keskustelemaan sekä valmis ottamaan lasten mielipiteet ja ehdotukset huomioon. Kiireettömyyden ilmapiiri on tärkeä vuorovaikutustilanteissa.

Erilaisia kirjoja (katselu-, kuva-, satu-, runo-, tietojne.) käytetään päiväkodissamme paljon sekä yhdessä kasvattajan kanssa että lapset itsenäisesti.

Myös kielellistä tietoisuutta (esimerkiksi sanahahmon tunnistaminen, kirjaimiin ja niitä vastaaviin äänteisiin tutustuminen, tärkeät käsitteet, kuten lause, sana, tavu ja äänne sekä lukusuunta) opetetaan tietoisesti.

Kuvien käyttö, sanasäkki ja sadutus (lapsen itse kertoman tarinnan kirjaaminen) ovat esimerkkejä erilaisista toimintatavoista, joita käytämme kielellisen oppimisen tukena.

4.6 Sisältöalueet

Järjestämme toimintaa teemoina ja projekteina. Vuodenajat, tapahtumat tai lapsilta nousseet mielenkiinnon kohteet antavat aiheita, joita käsittelemme monella tavalla: leikkien, laulaen, liikkuen, piirtäen, keskustellen jne.

4.6.1 Liikunta ja aistit

Liikkumisen avulla harjaantuu lapsen fyysinen ja motorinen kunto, liikehallinta ja motoriset perustaidot. Lapsen tulisi liikkua reippaasti noin kaksi tuntia päivässä, josta vähintään ½ tuntia hengästyttävästi. Olisi parasta, jos liikunta jakautuisi pieniksi "palasiksi" koko päivän ajaksi ja siksi annamme lapsen liikkua mahdollisimman paljon. Poistamme ympäristöstä liikuntaan liittyviä esteitä ja opetamme lapsille turvallista liikuntaa.

Lapsilla on päiväkotikäisenä herkkyyskaudet perusliikuntataitojen, tasapainon, ketteryuden ja liikkuvuuden (notkeuden) alueilla. Liikkuessa lapsella on erinomainen mahdollisuus kehittää ongelmaratkaisu- ja oppimaan oppimisen taitojaan.

Järjestämme ohjatun sisäliikuntatuokion vähintään kerran viikossa ja ohjattua ulkoliikuntaa kolme kertaa viikossa, johon kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua ja johon ohjataan aktiivisesti niitä lapsia, jotka liikkuvat vähän tai joiden liikuntataidot eivät ole ikätasoiset.

Yhteiskäytössä olevia liikuntavälineitä kierrätämme viikoittain eri ryhmissä.

Liikuntamuotoja ovat: voimistelu, satuliikunta, musiikkiliikunta, pelit, liikuntaleikit, ulkoleikit, luontoliikunta, välineliikunta, veteen totuttelu ja talviliikunta (mäenlasku, hiihto, luistelu).

Pidämme huolta, että jokainen lapsi harjoittelee perusliikkeitä omalla taitotasollaan.

Kannustamme ja rohkaisemme lasta ryömimään, konttaamaan, seisomaan, kierimään, kävelemään, juoksemaan, hyppäämään ja kiipeämään. Annamme lasten harjoitella pallon vierittämistä, heittämistä, kiinniottamista, potkaisemista, lyömistä, kuljettamista ja pompottamista.

Kannustamme lapsia omatoimisuuteen kaikissa motoriikkaa vaativissa tehtävissä. Luomme edellytykset peruskuntaa kehittäväälle liikunnalle niin että siitä voisi tulla elinikäinen tapa.

Pyydämme lapsia nimeämään, näyttämään ja käyttämään eri kehonosia (pää, silmä, nenä, suu tai korva sekä kädet, vatsa tai jalat) osana tavallisia perushoitotilanteita. On tärkeää, että lapsi oppii hahmottamaan omaa kehoaan ja sen suhdetta ympäristöön; lähellä - kaukana, hitaasti - nopeasti, kevyesti - voimakkaasti, ylhäällä - alhaalla, jotta lapsi pystyy selviytymään motorisista toimista yksin. Lisäksi oman kehon hahmottaminen luo perustan myönteiselle minäkuvalle, joka puolestaan luo edellytykset terveen itsetunnon kehittymiselle.

Tarjoamme lapsille monipuolisia tasapaino-, tunto- ja liikeaistimuksia monipuolisten näkö-, kuulo-, maku- ja hajuaistimusten lisäksi.

Vähennämme toiminnan kannalta tarpeetonta aistiärsytystä, kuten esimerkiksi ruokailussa taustamusiikkiä.

Autamme lasta suuntaamaan huomiota kohti oleellista aistitietoa esimerkiksi sen suhteen, mistä lapsen kannattaa ottaa kiinni, jotta ote on riittävän pitävä kiipeämistä varten.

Kädentaidot eli hienomotoriikka

Käden taidot tukevat omatoimisuutta, selviytymistä päivittäisestä elämästä ja luovuutta.

Lasten hienomotoriikka, kädentaidot sekä käden ja silmän yhteistyö kehittyvät päivittäisissä askareissa, kuten pukeutumisessa, syömisessä, leikkimisessä ja erilaisissa rakenteiluissa. Lisäksi järjestämme paljon ohjattua toimintaa, kuten askartelua, piirtämistä, muovailua ja leipomista, jotka luo-

vuuden lisäksi kehittävät kädentaitoja.

Kädentaitojen harjaantumiseen liittyy usein myös pitkäjänteisyyden, keskittymis- ja hahmottamiskyvyn kehittyminen.

4.6.2 Matematiikka

Päiväkodissämme matematiikka merkitsee vertaamisen, päättelyn ja laskemisen harjoittelua.

Matematiikka liittyy lapsen elämään luontevana osana.

Opastamme lasta näkemään matematiikkaa erilaisissa arkipäivän tilanteissa, kuten ikä, pituus, paino, lämpötila ja aika. Harjoittelemme asioita kokeilemalla ja tutkimalla, esimerkiksi mittaamalla ja vertaamalla erilaisia ominaisuuksia. Lukukäsitteisiin tutustuminen alkaa jo ihan pienenä laskemalla esimerkiksi sormia ja varpaita. Tutustumme geometriisiin muotoihin, kun teemme piirejä, sekä yhteen- ja vähennyslaskuun, kun mietimme, montako lasta on paikalla.

4.6.3 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Luonnon ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen auttavat lapsia ymmärtämään ympäristöään, tukee ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja. Luonnossa liikkuminen vahvistaa elämyksellistä, kokemuksellista ja emotionaalista suhdetta luontoon ja muuhun ympäristöön.

Retkeilemme lähiympäristössä (pururadan maasto, kentät ja puistot) noin kerran viikossa. Tutustumme alueen eläimiin ja kasveihin sekä seuraamme säiden ja vuodenaikojen vaihteluja. Retkillä lapset saavat elämyksiä ja oppivat kunnioittavan suhtautumistavan luontoa ja asuinympäristöään kohtaan. Lapset harjoittelevat tekemään tarkkoja havaintoja. He oppivat ymmärtämään luonnon kiertokulkua, kestävän kehityksen ja luonnonsuojelun merkitystä sekä oman toiminnan vaikutusta. Myös kotiseututuntemus lisääntyy.

Lapset tutustuvat kestäväan kehitykseen pienillä päivittäisillä toimintatavoilla: lelujen ja muiden tavaroiden kunnioittavalla käsittelyllä, kankaisilla ”kertakäyttöpyyhkeillä”, maitotölkkien, paperin ja pahvin keräämisellä, kierrätysmateriaalin käytöllä leikeissä ja askarteluissa, biojätteen vähentämisellä, oikeanlaisella veden ja sähkön kulutuksella ja niin sanotun ”roska päivässä” – periaate noudattamisella.

4.6.4 Taide ja kulttuuri

Taide ja kulttuuri ovat merkittävä osa lapsen emotionaalista, taidollista ja tiedollista kehitystä.

Järjestämme lapsille erilaisia kokeilu- ja kokemusmahdollisuuksia. Kuvia tekemällä, valmistamalla esineitä käsin, musisoimalla, draamaharjoituksilla, tanssimalla ja liikkumalla toivomme, että jokainen lapsi löytää itselleen luontaisen tavan tai tapoja ja rohkeuden ilmaista itseään sekä arvostaa itseään ja omia tuotoksiaan.

Taide- ja kulttuurikokemuksilla on myös yhdistävä voima, joka luo yhteenkuuluvuutta ja iloa. Lasten mielikuvitus, luovuus ja itseilmaisuus kehittyvät.

Musiikki

Lapset tutustuvat lauluperinteeseemme ja erilaisiin musiikin muotoihin. Lapset harjaantuvat kuuntelemaan, lapsen rytmi- ja säveltaju kehittyvät. Sen lisäksi kehittyä äänenkäytön hallinta.

Laulaminen, soittaminen ja musiikin kuuntelu ovat päivittäisiä toimintamuotoja.

Kuvallinen ilmaisu

Opetamme lasta pysähtymään ja katsomaan ympärillä olevaa.

Lapset tutustuvat eri välineistöön, tekniikoihin, materiaaleihin ja työtapoihin. Erilaiset välineet ja materiaalit ovat lasten käytössä sekä ohjatussa toiminnassa että myös vapaasti lasten käytettävissä.

Teatteri-ilmaisu

Erilaisten leikkien ja esiintymisten avulla lapset tutustuvat ilmaisuun ja viestien lähettämiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen.

"Kotileikissä isosisko syö jäätelöä ja isä on keittänyt kahvit"

"Pikkukarhut"

Mediakasvatus

"Aina kun minä nukun se on kuin elokuvissa" (Samuel 5v.)

Haluamme omalta osaltamme edistää, että lapsille kehittyy tasapainoinen suhde mediaan käyttämällä mediaa toiminnassamme harkiten, ohjaamalla lapsia kriittisyyteen mediasisältöjen suhteen ja keskustelemalla tarvittaessa vanhempien kanssa kotien mediakäytännöistä.

Päiväkodissämme käytetään eri mediavälineitä monin tavoin. Isojen puolen ryhmissä on internetiin kytketyt tietokoneet. Lapset saavat tutustua tietotekniikkaan esimerkiksi pelaamalla ja kokeilemalla piirros- ja tekstinkäsittelyohjelmia. Internetistä voimme yhdessä etsiä tietoa lapsia kiinnostavista asioista. Eri teemojen yhteydessä asioihin voidaan tutustua myös tietopohjaisia videoita, dvd:itä ja cd-romeja katselemalla.

Päiväkodilla on ryhmien yhteiskäyttöön tarkoitettu videokamera ja ryhmillä on omat digikamerat. Dokumentoimme lasten toimintaa valokuvaamalla ja toisinaan videoimalla. Valokuvia kokoamme lasten kasvunkansioihin, joita lapset voivat omaehtoisestikin päivän aikana katsella. Lasten kanssa voidaan tehdä mediaesityksiä esimerkiksi valokuvaamalla, videoimalla tai äänittämällä. Sanelukonetta käytämme tarvittaessa apuna myös sadutuksessa.

Musiikki-, satu- ja muita äänilevyjä ja – kasetteja käytämme toiminnassa esimerkiksi musiikki-, liikunta- ja lepohetkillä sekä lasten leikeissä heidän pyytäessään. Sanoma- ja aikakauslehtiä hyödynnämme tutkimalla ja leikkaamalla niistä kuvia esim. yhteisten keskustelujen ja askartelujen pohjaksi.

Päiväkotiimme on vuosien varrella kertynyt laaja valikoima satu-, kuva- ja tietokirjoja, joita luemme päivittäin. Niitä on myös aina lasten saatavilla vapaata tutkiskelua varten. Täydennämme valikoimaa kirjastokäynneillä. Lisäksi hyllyiltämme löytyy diasatuja ja – tarinoita.

5 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Jokaisessa ryhmässä tuemme lasten positiivisen minäkuvan ja terveen itsetunnon kehittymistä sekä tasaverlaiseen ryhmän jäsenyyteen kasvamista.

Lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeesta riippuen voimme tarjota yleistä tai tehostettua tukea. Yleisessä tuessa käytämme yksilöllisemmin ja painotetummin kaikkia niitä päivähoidon menetelmiä, jotka ovat mahdollisia ilman rakenteellisia tukitoimia ja joista yhdessä vanhempien ja tarvittaessa myös muiden asiantuntijoiden kanssa sovitaan. Tuen tarve ja sovitut tukitoimet kirjataan Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaan tai Esiopetuksen oppimissuunnitelmaan.

Kun yleinen tuki ei ole riittävä, on mahdollisuus anoa tehostettua tukea. Tällöin tuki on myös rakenteellinen esimerkiksi henkilökohtainen, ryhmäkohtainen tai useamman ryhmän yhteinen avustaja. Vanhempien ja asi-

antuntijoiden kanssa sovitut tukimuodot kirjataan Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tai Esiopetuksen oppimissuunnitelmaa täydentävään Tehostetun tuen suunnitelmaan.

Henkilökunta saa konsultaatiota alueen konsultoivalta erityislastentarhanopettajalta (kelto), joka seuraa lasten toimintaa ryhmissä ja tuo tiimiin erityispedagogista osaamista ja näkökulmaa.

Tehostetun tuen piirissä olevilla lapsilla on usein myös erilaisia päivähoidon ulkopuolisia tukitoimia, kuten puhe- ja toimintaterapiaa. Tällöin eri tahojen henkilökunta konsultoi vanhempia ja ryhmän henkilökuntaa ja päinvastoin.

Esiopetusikäisen lapsen valmiutta siirtyä kouluun arvioidaan vanhempien, kuntouttavien yhteistyötahojen, kelton sekä ryhmän henkilökunnan kanssa yhteistyössä. Lisäksi konsultoivat erityislastentarhanopettajat ovat yhteistyössä koulun oppilashuoltoryhmän kanssa.

Keskustelemme aina vanhempien kanssa yhteistyöstä eri yhteistyötahojen kanssa ja pyydämme tiedon siirtoon kirjallisen luvan.

5.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskonto- ja katsomuskasvatus

Tavoittemme on, että lapset ja kasvattajat tutustuvat ja kunnioittavat ihmisten erilaisia näkemyksiä ja kulttuureja sekä oppivat pitämään niitä rikkautena.

Suomen kieltä osaamattomille tai heikosti osaaville lapsille erityisenä tavoitteena on tukea heidän suomen kielen taitonsa kehittymistä, auttaa heitä sopeutumaan ryhmään sekä edistää Suomen kulttuurin tuntemusta ja ymmärrystä yhdistämällä leikkiin erityisiä menetelmiä esimerkiksi sanasäkki, pelit, kuvat, viittomat.

Teemme lapsille yhdessä vanhempien kanssa Varhaiskasvatussuunnitelman tueksi Kielen seurantalomakkeen ja Suomi toisena kielenä -suunnitelman.

Uskontokasvatuksessamme lapset tutustuvat uskontoon liittyviin asioihin, uskonnollisiin juhliin sekä siihen miten ja miksi niitä

vietetään. Keskustelemme lasten kanssa kirkollisista toimituksista kuten kasteesta, häistä ja hautajaisista. Lapset tutustuvat kirkkorakennukseen ja kirkollisiin toimituksiin kuten joulu- ja pääsiäiskirkko. Huoltajat päättävät, osallistuuko lapsi uskontokasvatukseen vai muuhun opetukseen ja toimintaan.

Kulttuurinen katsomuskasvatuksemme on kaikille lapsille yhteistä. Jokainen lapsi tulee kuulluksi ja hyväksytyksi katsomuksellisissa elämänskysymyksissä. Tutustumme lasten kanssa lapsen oman katsomuksen lisäksi muiden lapsiryhmässä edustettuna olevien uskontojen ja vakaumusten tapoihin.

Eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä. Se lähtee itsetunnon kehittymisestä, hyvän ja pahan, oikean ja väärän erottamisesta ja korostaa väkivallatonta toimintaa.

6 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

6.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus annetaan osana varhaiskasvatusta ja sen tavoitteet tukevat lapsen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista (tiedollista) ja emotionaalista (tunneperäistä) kasvua ja hyvinvointia:

- terveen itsetunnon vahvistuminen
- myönteiset oppimiskokemukset
- monipuolinen vuorovaikutus lasten ja aikuisten kanssa
- kiinnostus uusia asioita kohtaan
- vastuullisuus omasta toiminnasta ja yhteistyö
- toisten huomioonottaminen

Päiväkodissämme on toiminut ruotsinkielinen kielikylpyryhmä vuodesta 1994 ja se on suunnattu 6-vuotiaille suomenkielisten perheiden lapsille. Esiopetus annetaan osana varhaiskasvatusta tai lapsi voi olla tässä ryhmässä pelkässä esiopetuksessa.

Ryhmän henkilökunta puhuu lapsille ruotsia, mutta ymmärtää suomea ja lapset voivat sitä käyttää.

Yleistavoitteet, toimintaperiaatteet ja sisällölliset tavoitteet ovat samat kuin muilla esiopetusikäisillä. Lisätavoitteena on herättää lapsen kiinnostus ja luoda positiivinen asenne uutta kieltä ja kulttuuria kohtaan (Lucia-juhla, ruotsalaisuuden päivä).

Etätavoitteena on toiminnallinen kaksikielisyys eli, että näillä lapsilla on aikuisina valmius käyttää sekä työssä että yksityiselämässä suomea ja ruotsia, mutta suomi säilyy äidinkielenä.

Kielen omaksumisessa huomio kiinnittyy viestin ymmärtämiseen ja välittämiseen arkipäivän luonnollisissa toiminnoissa. Lisäksi käytämme paljon lauluja, leikkejä ja loruja. Lapsi saa ensimmäisiä valmiuksia toimia kaksikielisessä ympäristössä.

Suomenkielen ja kulttuuri-identiteetin kehittyminen turvataan päivittäisillä suomenkielisillä tuokioilla.

Erityisen tärkeää on yhteistyö huoltajien kanssa siten, että heillä on riittävästi tietoa kielikylvystä ja suomenkielen vahvistamisen merkityksestä.

Esiopetusvuoden jälkeen kieliohjelma jatkuu Uomarinteen alakoulussa ja sen jälkeen Kilterin yläkoulussa.

Yhteistyö koulun kanssa

Ryhmän henkilökunta suunnittelee ja toteuttaa yhteistoimintaa Uomarinteen koulun kieliluokkien kanssa. Etenkin ensimmäisen ja toisen luokan kanssa järjestämme yhteisiä tapauksia koulussa, päiväkodissa, urheilukentillä ja metsässä.

Oppilashuolto

Oppilashuolto on päivittäistä lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Oppilashuollon tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen.

Oppilashuoltoryhmään kuuluvat ryhmän lastentarhanopettajat ja muu henkilökunta, päiväkodin johtaja sekä alueen konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto). Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat neuvolan terveydenhoitaja (syksyllä), lasta tutkivat ja kuntouttavat tahot sekä Uomarinteen koulun oppilashuoltoryhmän jäsenet. Huoltajille tarjotaan mahdollisuutta osallistua oppilashuoltoryhmän tapaamiseen, kun käsitellään oman lapsen asioita.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu kaksi kertaa toimintavuodessa: kerran syksyllä ja kerran keväällä.

Esko-tiedonsiirto esiopetuksesta kouluun

Esko-tiedonsiirto-lomakkeen avulla siirrämme lapsesta tietoa Uomarinteen koulun ensimmäisen luokan opettajalle ja oppilashuoltoryhmälle. Lomake toimitetaan rehtorille ja hän huolehtii sen säilytyksestä koululla.

Lomakkeessa arvioimme lapsen työskentelytaitoja, omatoimisuutta, sosiaalisia taitoja, tunneilmaisua sekä kielellisiä, matemaattisia ja motorisia valmiuksia. Lisäksi kerromme niistä menetelmistä ja keinoista, jotka ovat tukeneet lapsen oppimista. Tiedonsiirtoon liittyy myös lapsen oma arvio ”Eskarilentokoneeni”. Kasvattajien ja lapsen arviointi käsitellään huoltajien kanssa ennen tiedon siirtoa ja vanhemmilla on mahdollisuus liittää siihen omat terveisensä.

6.2 Osapäivätoiminta

Päiväkotiimme kuuluu Uomarinteen alakoulun tiloissa (pikkukoulun alakerrassa) oleva neljän tunnin osapäiväryhmä 3-5-vuotiaille lapsille. Toiminta-aika on klo 9 – 13 kaikkina koulun toimintapäivinä (ei lauantapäivinä). Toiminta suunnitellaan lasten iän ja kehitystarpeiden mukaan kuten kokopäiväryhmissäkin. Se sisältää lounasruoan, joka syödään koulun ruokalassa.

7 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Päiväkodin toiminnan kehittymisen kannalta on tärkeää, että kasvattajat havainnoivat, dokumentoivat ja arvioivat sekä omaa että lasten toimintaa ja kehitystä.

Työyhteisössämme on viisi moniammatillista tiimiä. Jokainen tiimi muodostuu yhden ryhmän henkilökunnasta, paitsi alle 3-vuotiaiden puolella, jossa on vain yksi tiimi vaikka ryhmiä on kaksi. Tiimit tekevät vuosittain tiimisopimuksen. Tässä sopimuksessa sovitaan yhteisistä toimintatavoista, työajan käytöstä ja työnjaosta koulutuksen ja osaamisen perusteella, tehtävään kuuluvat vastuut huomioiden. Jokaiselle tiimille on viikoittain varattu palaveriaika (1h15min) yhteistä keskustelua varten.

Joka toinen viikko edustajat näistä tiimeistä kokoontuvat edustukselliseen tiimipalaveriin, e-tiimiin (1h45min), jossa on mukana myös päiväkodin johtaja. Siinä tehdään päätöksiä yhteisistä asioista, suunnitellaan koko taloa koskevia toimintoja, huolehditaan sekä sisäisestä että ulkoisesta tiedottamisesta, käsitellään palautteita ja arvioidaan toteutuneita tapahtumia ja toimintaa.

Lisäksi kokoonnumme tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan joka toinen viikko koko Talon palaveriin, johon osallistuvat kaikki kasvattajat ja esimies (45 min / osallistuja) kahdessa peräkkäisessä ryhmässä. Näissä pedagogisissa palaverissa käsittelemme esimerkiksi koulutuspalautteita tai erilaisia kasvatusnäkökymme liittyviä kysymyksiä ja haemme yhteisiä tapoja ja tavoitteita tavallamme toimia lasten kanssa.

Järjestämme myös iltapäivä- tai iltapalavereja ja kerran toimintavuoden aikana toiminnan kehittämispäivän.

Lapsilta pyydämme ja saamme päivittäin palautetta omasta toiminnastamme. Haluamme opettaa lapsia arvioimaan myös omaa toimintaansa ja kehittymistään.

Vanhemmilta toivomme ja saamme palautetta vanhempainilloissa ja päivittäisissä keskusteluissa. Heillä on tietenkin myös mahdollisuus kirjalliseen palautteeseen esimerkiksi sähköpostitse. Joskus teemme kuntatasoisia tai päiväkotikohtaisia asiakaskyselyjä.

Kaiken palautteen ja arvioinnin hyödynnämme toimintamme suunnittelussa ja toteutuksessa.

7.1 Muut yhteistyötahot

Edellä on jo eri osioissa kerrottu monista yhteistyötahoista kuten koulu, konsultoiva erityislastentarhanopettaja, neuvola, terapeutit, liikunta- ja kulttuurilaitokset. Niiden lisäksi voimme vielä mainita muutamia.

7.1.1 Lastensuojelu

Lastensuojelutyön tarkoituksena on turvata jokaiselle lapselle oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä etusija erityiseen suojeluun.

Lastensuojelun tarkoituksena on auttaa lasta ja hänen perhettään kohti parempaa elämänhallintaa erityisesti tilanteissa, joissa perhe ei selviä yksin.

On luonnollista, että varhaiskasvatus voi olla mukana tässä tuen antamisessa ja siksi yhteistyö lastensuojelun kanssa on merkityksellistä.

Lastensuojelun kanssa tehtävä yhteistyö on lapsikohtaista ja sen tavoitteena on löytää yhteinen tapa tukea perhettä lapsen kasvussa ja kehityksessä. Järjestämme yhteisiä palavereja, joissa on mukana lapsen huoltaja(t), lastensuojelun edustaja(t), ryhmän työntekijä(t), päiväkodin johtaja, kelto ja muita yhteistyötahoja tarveharkinnan mukaan.

Meillä varhaiskasvatuksen työntekijöillä on lastensuojelulain mukaan velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus lisätuen tarpeesta olevasta lapsesta salassapitosäädösten estämättä. (Lastensuojelulaki 417/ 2007, § 25) Ilmoituksen tekee päiväkodin johtaja ja hän on asiasta yhteydessä huoltajaan tai huoltajiin.

7.1.2 Kasvatustyön ammattilaisia valmistavat oppilaitokset

Päiväkotimme on Helsingin yliopiston lastentarhanopettajiksi opiskelevien harjoittelupäiväkotinä.

Lisäksi meillä käy sosionomi- ja lähihoitajaopiskelijoita eri koulutuspisteistä. Pidämme opiskelijoiden ohjausta tärkeänä ja haluamme antaa heille tietoa, taitoja sekä hyviä kokemuksia lasten kanssa tehtävästä työstä.

Heiltä saamme myös tervetullutta arviointia ja palautetta sekä tietoa uusimmista tutkimuksista.

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Koskikujan varhaiskasvatuksen toimintayksikkö
Koskikujan päiväkoti
Koskikuja 7, 01600 VANTAA
09-83935621